

Regum domicilij, nobilitata. Quæ, cum Rege Alfonso regnante, Anno ipsius Christi natalis M. C. XLVII. Maurorum faucibus eriperetur, permultis ædificijs, rei sacræ dicatis, deinde exornata fuit. Siquidem, nō multis, post expugnationem, diebus, corpus D. Vincentij Leuitæ & martyris, in ipsam urbem Olisiponem, ex sacro promontorio, ubi diu latuerat, celatum est, & in fornice summi templi, summa cū reuerentia, hodierna die asseruatur. E regione cuius monumenti, Alfonso quarti regis sepulchrū extat, eius inquam, qui anno Christi M. CCC. XL. Alfonso Castellæ regi suo genero luculentum, contra Alboacem Maurorum potentissimum Regem, subsidium tulit, cruentissimoq; ad flumen Sallum prælio aduersum eundem Alboacem præfuit, & gloriose victor, cognomen, Ad Sallum victoris, vulgò obtinuit. Ad radicem verò istius summi templi, paulò inferius, occidentem versus, interposita platea, sacellum D. Antonij, quem Paduanum vocant, admirabili structura, & mira elegantia elaboratū, sese nobis offert, olim ipsius D. Antonij parentum habitaculum, in quo quidem ipse natus, educatusq; fuit. Ex cuius natalibus, non mediocriter sese, & meritò quidem, Olisippo extollit. Super eius sacelli epistylū, domus ciuica, seu urbana curia cōstituta est. Ab hac parte, qua meridiē Olisippo, respicit, vetus regia amplissima, magnificq; opere pulcherrima, splendidam eam reddit, quam ad sanctos nuncupant. Nomen inditum loco, quod longo temporis spacio, corpora sanctorum martyrum Verissimi, Maximæ, ac Iuliæ ibi recondita fuerint, donec sub Ioanne Rege, eius nominis secundo, translata aliò fuere. Inde obliquo aggere, ad Vestalium templum, cui D. Mariæ spei nomen est, per clium sensim depressum itur: vnde rursus eadē via aduersum montem conscenditur, cuius in tergo, sacellum D. Rocho nuncupatum conspicitur. Eodem deinceps tractu, in vallem amoenissimam, mœnibus vrbis contiguam, hortiq; vndique confitam, est descensus: quæ à sacello Eremitarū, D. Antonio consecrato, nomen olim sumpsit. Nunc verò, ijs exclusis, ab annunciatione Angelica Deiparæ Virgini facta, nomen habet, & à Vestalibus, Dominicani instituti, inhabitatur. Mox pari accliuitate collis nascitur densissimo oliueto obitus, vt non faciliè introrsus inspicere possit. A superiori verò parte apertus, & sacello D. Annæ, recedens, ornatissimus, quod summa cū religione & reuerentia, magna itē populi frequentia, ab omnibus hodie visitur, & colitur. Ab hoc subinde per agrū compascuum, leprosariorūq; boario interiectis, in aliā vallem, non minus fertilem, iucundamq; peruenitur. Quæ Maurusia nuncupatur, ex eo, quod post recuperatam de Saracenis urbem, eo loci permitti sunt Mauri habitare. Cuius sinistrā partem, quæ ad Septentrionem vergit, ubi campi D. Barbaræ incipiunt, angelorum sacellum diuidit. Supra vallem hanc, orientem versus, mons excelsus imminet, recto, difficiliq; ascensu, à quo Fanum D. Mariæ Montanæ, quod in summo montis culmine situm est, nomen accepit. Ab hoc præterea modico flexu, vterq; directo itinere, ad urbem reditur, statimq; obuium fit templum vetustissimum, Augustinensium monachorum, D. Virgini gratiarum sacrū, introrsus, eidem vrbis muro adhærens. Exinde porro, præteritis ditissimo cœnobio Vincentio Leuitæ & martyri dicato, canonicorum D. Augustini, atque Gymnasio non ita pridem celebri, antequam Rex Ioannes tertius Conimbricam transfuisset, ad ripam illud Tagi decurratur, quæ aquilonare vrbis cornu, ab ea parte efficit. Qua parte amplissimū, nobilissimūq; vestalium D. Claræ cœnobium, ad fluminis crepidinem fermè attingit, indeq; auerso itinere, sacelloq; D. Virginis Paradisiacæ interiecto, ad primam vrbis portam, quæ Crucis dicitur, iter est. Ab illo autem S. Claræ templo, ad Regiā veterem, quā ad Sanctos antea appellari diximus, rectus margo, secundo mari, ab oriente, æstiuo, incipiens, in meridiemq; excurrēs, millia passuum tria fermè efficit. Certam autē huius vrbis formam, descriptionēque faciliè delineari posse non arbitror, cum in solo montoso, asperoq; sita sit. Quod si solum omnibus ex partibus planum esset, à lateri terrestri formam aruis demonstraret. Interioris verò vrbis amplitudo, & magnificentia, tanta est, vt cum cæteris omnibus Europæ vrbibus, & hominum multitudine, & ædificiorum pulchritudine, & varietate meritò contendere possit. Domus & publicæ & priuata, adeo magnificè extructæ videntur, vt etiā parietes intrinsecus, fornicesq; ligno sarmatico vndique vestiti, vermiculato opere, auro, varijsq; coloribus adhibitis, exornentur, in littore fontes quàm plurimi, ex diuersis vrbis partib; per ductus subterraneos oriuntur. Eorum vnum Regium nominant, marmoreis fornicibus ac columnis eximie constructum, sexque fistulis, tanta aquæ copia profluentem, vt vnus, vniuersæ hominum multitudini potū penè suppeditaret. Hic autē saloris & splendoris, & lenitatis præstantia, omnium fontium, quos vnquam me videre meminerim, aquam, aut æquat, aut superat. Tepidam enim cum effundat, paruoque ipsa post temporis momento refederit, tum purissima, frigidissimaque suauissimè bibitur. Duo præterea fontes, haud ita fluxu prorumpentes. Quod si longiori distarent à mari interuallo, multæ frumentariæ molæ, tanta aquarum vi, atque impetu, quouis anni tempore faciliè agerentur. Cæterum, lotricibus, alutarijs, fullonicisq; opificibus, plerumque seruiunt. Non mulro deinde interiecto spatio, portam crucis versus, fons alius, aut vt verius dicam, stagnum emergit, qui Equorum dicitur, propterea, quod per ænea statua-

rum equestrium labra, aquam ori affatim vomentium, instar fluuioli cursum tenet. Sunt denique diuersarum aquarum salientes fontes, puteique diuersi, in omni parte vrbis, magnam ciuib; commoditatem afferentes. Porro, vt antiquam, in summa arce regiam, quæ in editiore vrbis parte posita est: (opus ipsam antiquitatem verè representas:) omittamus. Olisippo septem inprimis ingentibus ædificijs, singulari Regum nostrorum consilio, sumptuque incredibili magnificentissimè extructis, hoc tempore illustratur. Ea verò, cum in præcedenti descriptione, summatim ac breuiter delibauerimus, nunc à peculiari eorundem enumeratione, super sedendum nobis existimaui. Hoc tamen minimè silentio inuolendum videtur. Si recto itinere, ab ea domo publica, quæ exterarum gentium, regumque legatis hospitium præbet, ad littus ire perrexeris, relictis ad dexteram in loco eminentiore cœnobijs Carmelitanorum, Franciscanorum, ac ordinis S. Trinitatis, magnifica, sumptuosissimaq; structura nobilissimis, regiam nouam plateam, anagliparijs, annularijs, cælatoribus, vascularijs, fabris argentarijs & ærarijs, aurarijs item, argentarijsq; refertissimū. Præteriens in aliam eodem pariter nomine, nouam mercatorum, continuò flectens ad læuam, deueniens, cæterarum omnium longè latissimam, ædificijsq; pulcherrimis, vtrique exornatam. Illuc omnibus ferè ex partibus orbis, & gentibus, quotidie mercatores certatim cōueniunt, maximo hominum concursu, atq; frequentia, propter commerciorum portusq; opportunitatem. Eademq; via contra septentrionem progredienti, ad læuā, portorium verus obijcitur: ubi promercibus importatis, publica Regi vectigalia, nuper pendeant. E regione huius portorii, forum, quod veteris pali vocatur, apparet, in quo semper non pauci homines, mensis affidentes reperies, quos notarios, vel librarios vocare possumus, nullis tamen ciuitati ministerijs obligatos. Hi omnes ex hoc vitæ genere sibi alimētum suppeditant, quod omnium accedentium, mentesq; suas explicantium, sensum assequatur, ordineq; in eodem ipso loco, subito schedis, scribant, petentibusq; dato, pro ratione materiæ pretio, tradat, in tantū, vt literas, epistolalsq; amatorias, elogia, orationes, epitaphia, carmina, laudes, parentalia, petitiones, syngrapha, & cuiuscunq; generis alia, quæ ab eis postulaueris, ad ea habeant dispositū scribendi stylum. Quod nullibi in totius Europæ vrbibus, fieri videtur: vnde Olisiponis magnitudinem, & hominum frequentiam, faciliè quis iudicabit. Est & in hac vrbe, ad latus, quod orientem hybentium respicit, ad mare piscarium, atq; cupedinis forum, in quo cetarij, sartores, cupedinarij, lanij, panifices, dulciarij, quotidie gregatim concurrunt, omnia, quæ ad urbē, vescendi causa afferuntur, vendētes. Præterea propolarum, infitorum, cauponum, stabulariorum, linteorumq; tabernæ ibidem instructissimæ visuntur. In hoc verò piscario foro, certa quantitas corbium deposita est, magi stratum edicto, quibus cymbis piscatorijs appulsis, pisces à mediastinis in forum ad venditrices aduehantur. Hi quidē corbes, singulis annis, à magistratu, piscatorib; plus minus duobus millibus ducatorum locantur. Piscario hoc foro, à tergo relicto, mercatoq; panificum, holitorum, fructuum venditorum, aucupumq; interiecto, nec non macello, domus, quæ nostri Septensem nominant, sita est, in qua regij præfecti negotia, ad bellum Africanum spectantia, expediunt. Huic loco, Epilogi instar, non nihil in laudem Ecclesiasticæ musicæ adijciam, idq; verissimum compertissimūq; inter omnes ciues habetur. Nempè, quod in præcipuis anni festis dieb; ex ipsa vrbe Olisipone, vltra triginta absolutos cantorum choros, ad sacra modulato cantu, in pagis villisq; circūuicinis canenda, vna die cuncti exeant, omnibus vrbis templis, in quibus musica modulata canitur, ex eo nihil detrimenti, ad suas celebrandas festiuitates capientibus. Societates verò, quas confraternitates vocant, 131. sunt, in quarum vsum, ingens à sodalibus quotannis conflatur pecunia, quæ in pauperes, & alios vsus necessarios, summo ordine elargitur. Quod autem ad loci sitūq; salubritatem, & aeris temperamentum attinet, tanta certè soli, cœliq; clementia, & amœnitas est, vt nullo ferè vnquam anni tempore, nec æstas, nec hyems immoderata sentiat, quo factum est, vt multi mortales, ex diuersis nationibus, terrisq; remotissimis, cœli puritate pellecti, illic commigrarent: derelictiq; solo natali, & patriæ cura posthabita, perpetuam ibi sedem, vitæq; domicilium posuerint. Hæc eò prolixius, ex accuratissima Olisiponis descriptione, à Damiano à Goe, Equite Lusitano, singulari libello comprehensa desumpsimus, quo magis desiderauimus, vt tantæ vrbis magnificentia, exteris quoq; hominibus, innotesceret. In cuius enarratione nec id silentio inuolendum erat, Societati Iesu collegium & Professorum domum in ea anno salutis, M. D. LII. assignatum esse.

54. ORMVVS, Persæ oppidum, vnionum gemmarumq; opulentia nobile. Has qui colligunt, vecti cymbis in mare iactum faciunt prægrandis saxi, dependente fune, idque sit ab gemina Cymbæ parte, vt vtriusque iactis in profundum lapidibus, constabili navis, non aliter, quàm si in ancoris foret, possit. Firmata suo pondere cymba, alius, cui id munus obtigit, in æquor iacet funem, saxo dependente. In naui media alius mantica in pectus, tergumque dependente, alligato pedibus lapide, se vibrat in pelagus, subfusque aquas Vrinantium more, natat, actusque in profundum ad passus quindenos, tantisper vrinat, donec legerit conchas, in quibus delitecunt vniones, ac margaritæ. collectas manticæ indit, lapidemq;